

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 30. jūnijā
(OR. en)

11133/23

ECOFIN 659
UEM 193
SOC 485
EMPL 336
COMPET 680
ENV 759
EDUC 272
RECH 304
ENER 395
JAI 905
GENDER 136
ANTIDISCRIM 130
JEUN 174
SAN 411

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Iepri. dok. Nr.:	9825/1/23 REV 1
K-jas dok. Nr.:	COM(2023) 604 final
Temats:	PADOMES IETEIKUMS par Dānijas 2023. gada valsts reformu programmu

Pielikumā ir pievienots minētais Padomes ieteikuma projekts, kas apspriests Padomē un Eiropadomē, pamatojoties uz Komisijas ieteikumu COM(2023) 604 final.

PADOMES IETEIKUMS

(... gada ...)

par Dānijas 2023. gada valsts reformu programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ¹ un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

tā kā:

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 ², ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms ("mehānisms"), stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas pusgada prioritātēm mehānisms sekmē ekonomikas un iekļaujošu atveseļošanu un ilgtspējīgu un izaugsmi veicinošu reformu un investīciju īstenošanu, jo īpaši reformas un investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju Savienībā un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāko īstenošanu. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 11. panta 2. punktu 2022. gada 30. jūnijā tika atjaunināta katrai dalībvalstij paredzētā maksimālā finanšu iemaksa no mehānisma.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

- (2) Komisija 2022. gada 22. novembrī pieņēma 2023. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2023. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Eiropadome 2023. gada 23. martā apstiprināja 2023. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumā izvirzītās prioritātes, kuras ir vērstas uz konkurētspējīgas ilgtspējas četrām dimensijām. Komisija 2022. gada 22. novembrī uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1176/2011 ³ pamata pieņēma arī 2023. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā tā nenorādīja Dāniju kā vienu no dalībvalstīm, kuras var skart vai apdraudēt nelīdzsvarotība. Padziļināts pārskats attiecīgi nebūtu vajadzīgs. Komisija pieņēma arī ieteikumu Padomes ieteikumam par eurozonas ekonomikas politiku un priekšlikumu attiecībā uz 2023. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ⁴ ("2023. gada ieteikums par eurozonu") Padome pieņēma 2023. gada 16. maijā un Vienoto nodarbinātības ziņojumu – 2023. gada 13. martā.
- (3) Lai gan Savienības valstu tautsaimniecības demonstrē ievērojamu noturību, ģeopolitiskajam kontekstam joprojām ir negatīva ietekme. Tā kā Savienība nelokāmi solidarizējas ar Ukrainu, Savienības ekonomikas un sociālās politikas programma ir vērsta uz to, lai īstermiņā mazinātu enerģētikas krīzes negatīvo ietekmi gan uz mazaizsargātām mājsaimniecībām, gan uzņēmumiem un lai turpinātu centienus īstenot zaļo un digitālo pārkārtošanos, atbalstītu ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, aizsargātu makroekonomikas stabilitāti un palielinātu noturību vidējā termiņā. Tajā liela uzmanība ir pievērsta arī Savienības konkurētspējas un produktivitātes palielināšanai.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību (OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.).

⁴ Padomes Ieteikums (2023. gada 16. maijs) par eurozonas ekonomikas politiku (OV C 180, 23.5.2023., 1. lpp.).

- (4) Komisija 2023. gada 1. februārī nāca klajā ar paziņojumu "Zaļā kursa industriālais plāns neto nulles emisiju laikmetam" ("Zaļā kursa industriālais plāns"). Zaļā kursa industriālā plāna mērķis ir uzlabot Savienības neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju un atbalstīt ātru pārkārtošanos uz klimatneitralitāti. Tas papildina Eiropas zaļā kursa un *REPowerEU* ietvaros īstenotos centienus. Tā mērķis ir arī veicināt labvēlīgākus apstākļus tādu neto nulles emisiju tehnoloģiju un produktu Savienības ražošanas jaudas izvēršanai, kas vajadzīgi Savienības vērienīgo klimatisko mērķrādītāju sasniegšanai, un nodrošināt piekļuvi attiecīgām kritiski svarīgām izejvielām, tostarp, diversificējot piegādes avotus, pienācīgi izmantojot ģeoloģiskos resursus dalībvalstīs un maksimāli palielinot izejvielu reciklēšanu. Zaļā kursa industriālā plāna pamatā ir četri pīlāri: prognozējama un vienkāršota normatīvā vide, ātrāka piekļuve finansējumam, prasmju pilnveidošana un atvērta tirdzniecība noturīgām piegādes ķēdēm. Komisija 2023. gada 16. martā nāca klajā ar papildu paziņojumu "ES ilgtermiņa konkurētspēja: skatījums pēc 2030. gada", kas strukturēts atbilstoši deviņiem savstarpēji pastiprinošiem virzītājspēkiem ar mērķi strādāt, lai panāktu izaugsmi veicinošu tiesisko regulējumu. Paziņojumā ir noteiktas politikas prioritātes, kuru mērķis ir aktīvi nodrošināt strukturālus uzlabojumus, mērķtiecīgas investīcijas un regulatīvus pasākumus Savienības un tās dalībvalstu ilgtermiņa konkurētspējai. Turpmāk sniegtie ieteikumi palīdz īstenot minētās prioritātes.

- (5) 2023. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās atbilstoši mehānisma īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo ar šiem plāniem ir paredzēts izpildīt visus iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētos attiecīgos ieteikumus vai arī to būtisku daļu. Konkrētām valstīm adresētie 2019., 2020. un 2022. gada ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāniem, kas pārskatīti, atjaunināti vai grozīti saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu.
- (6) 2023. gada 27. februārī pieņemtās Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2023/435⁵ ("*REPowerEU* regula") mērķis ir ātri izbeigt Savienības atkarību no Krievijas fosilās degvielas importa. Tas veicinās enerģētisko drošību un Savienības energoapgādes dažādošanu, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. *REPowerEU* regula sniedz iespēju dalībvalstīm savos nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos pievienot jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus. Minētās reformas un investīcijas arī palīdzēs uzlabot Savienības neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju, kā izklāstīts Zaļā kursa industriālajā plānā, un īstenot konkrētām valstīm saistībā ar enerģiju adresētos ieteikumus, kas dalībvalstīm sniegti 2022. gadā un attiecīgā gadījumā 2023. gadā. Ar *REPowerEU* regulu tiek ieviesta jauna neatmaksājama finansiālā atbalsta kategorija, kas darīta pieejama dalībvalstīm, lai tiktu finansētas jaunas ar enerģētiku saistītas reformas un investīcijas saskaņā ar to atveseļošanas un noturības plāniem.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp.).

- (7) Komisija 2023. gada 8. martā pieņēma paziņojumu, kurā sniegtas fiskālās politikas norādes 2024. gadam ("2023. gada 8. marta paziņojums"). Tā mērķis ir atbalstīt dalībvalstis stabilitātes un konverģences programmu sagatavošanā un tādējādi stiprināt politikas koordināciju. Komisija atgādināja, ka Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējā izņēmuma klauzula 2023. gada beigās tiks deaktivēta. Komisija aicināja panākt, lai fiskālā politika 2023.–2024. gadā nodrošinātu parāda atmaksājamību vidējā termiņā un ilgtspējīgā veidā veicinātu potenciālu izaugsmi, un aicināja dalībvalstis savās 2023. gada stabilitātes un konverģences programmās izklāstīt, kā to fiskālie plāni nodrošinās Līgumā noteiktās atsaucēs vērtības 3 % no iekšzemes kopprodukta (IKP) ievērošanu un ticamu un nepārtrauktu parāda samazināšanu vai parāda saglabāšanu piesardzīgā līmenī vidējā termiņā. Komisija arī aicināja dalībvalstis pakāpeniski atteikties no valsts fiskālajiem pasākumiem, kas tika ieviesti, lai aizsargātu mājsaimniecības un uzņēmumus no enerģijas cenu satricinājuma, sākot ar vismazāk mērķorientētajiem pasākumiem. Tā norādīja, ka gadījumā, ja, atkārtoties ar enerģijas cenām saistītajam spiedienam, būtu nepieciešams pagarināt atbalsta pasākumu darbības laiku, šādiem dalībvalstu pasākumiem vajadzētu būt mērķorientētākiem, atbalstot tieši neaizsargātās mājsaimniecības un uzņēmumus. Komisija norādīja, ka fiskālie ieteikumi būtu izsakāmi skaitļos un diferencējami. Turklāt, kā ierosināts Komisijas 2022. gada 9. novembra paziņojumā par ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformas ievirzēm, fiskālie ieteikumi tiktu formulēti, pamatojoties uz neto primārajiem izdevumiem. Komisija ieteica visām dalībvalstīm turpināt aizsargāt valsts finansētās investīcijas un nodrošināt mehānisma un citu Savienības fondu efektīvu izmantošanu, jo īpaši, ņemot vērā zaļās un digitālās pārkārtošanās un noturības mērķus. Komisija norādīja, ka ierosinās Padomei 2024. gada pavasarī sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu un ievērojot spēkā esošās tiesību normas.

- (8) Komisija 2023. gada 26. aprīlī nāca klajā ar tiesību aktu priekšlikumiem Savienības ekonomikas pārvaldības noteikumu visaptverošas reformas īstenošanai. To galvenais mērķis ir uzlabot valsts parāda atmaksājamību un ar reformu un investīciju palīdzību veicināt ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi visās dalībvalstīs. Komisijas priekšlikumu mērķis ir uzlabot valstu līdzatbildību, vienkāršot sistēmu un virzīties uz lielāku vidēja termiņa mērķi apvienojumā ar efektīvu un saskaņotāku izpildi. Saskaņā ar Padomes 2023. gada 14. marta secinājumiem par ievirzēm ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformai mērķis ir 2023. gadā pabeigt leģislatīvo darbu.
- (9) Dānija savu nacionālo atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai 2021. gada 30. aprīlī. Ievērojot Regulas (ES) 2021/241 19. pantu, Komisija novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu saskaņā ar minētās regulas V pielikumā izklāstītajām novērtēšanas vadlīnijām. Padome 2021. gada 6. jūlijā pieņēma Īstenošanas lēmumu par Dānijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu ⁶. Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu, kurā konstatēts, ka Dānija ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.
- (10) Dānija savu 2023. gada valsts reformu programmu iesniedza 2023. gada 1. maijā. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 27. pantu 2023. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Dānijas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā. Tā kā Dānija laicīgi neiesniedza savu 2023. gada konverģences programmu, Komisija to nevarēja novērtēt.

⁶ ST 10154/2021 INIT.

- (11) Komisija 2023. gada ziņojumu par Dāniju publicēja 2023. gada 24. maijā. Tajā tika izvērtēts, kā Dānija ir īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma laikposmā no 2019. līdz 2022. gadam, un kā Dānija īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz minēto analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjautājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjautājumi. Tajā bija arī novērtēts Dānijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.
- (12) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem Dānijas vispārējās valdības budžeta pārpalikums samazinājās no 3,6 % no IKP 2021. gadā līdz 3,3 % 2022. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds samazinājās no 36,7 % no IKP 2021. gada beigās līdz 30,1 % 2022. gada beigās.
- (13) Vispārējās valdības bilanci ir ietekmējuši fiskālās politikas pasākumi, kas veikti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. Šādi fiskālās politikas ieņēmumus samazinoši pasākumi 2022. gadā cita starpā bija elektroenerģijas nodevas samazinājums, savukārt šādi fiskālās politikas izdevumus palielinoši pasākumi cita starpā bija sociālie pabalsti, kas paredzēti mājāsaimniecībām ar zemākiem ienākumiem, lai kompensētu augstās enerģijas izmaksas. Komisija lēš, ka minēto pasākumu budžeta izmaksas 2022. gadā atbildīs 0,1 % no IKP. Tajā pašā laikā ar Covid-19 krīzi saistītu pagaidu ārkārtas pasākumu aplēstās izmaksas samazinājās no 4,0 % 2021. gadā līdz 0,0 % no IKP 2022. gadā.

- (14) Padome 2021. gada 18. jūnijā ieteica Dānijai ⁷ 2022. gadā saglabāt atbalstošu fiskālo nostāju, kas ietver stimulējošo iedarbību, kuru nodrošina mehānisms, un saglabāt valsts finansētās investīcijas.
- (15) Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālās politikas nostāja ⁸ 2022. gadā bija bremzējoša, 0,6 % apmērā no IKP, kas bija adekvāti augstās inflācijas apstākļos. Dānija atbilstoši Padomes ieteikumam turpināja atbalstīt atveseļošanu ar investīcijām, ko paredzēts finansēt no mehānisma. No mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem finansētie izdevumi 2022. gadā sasniedza 0,3 % no IKP (0,3 % no IKP 2021. gadā). Valsts finansētām investīcijām fiskālajā nostājā bija bremzējoša ietekme ⁹, kas atbilst 0,2 procentpunktiem. Tādējādi Dānija nesaglabāja valsts finansētās investīcijas, kā ieteikusi Padome. Vienlaikus valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot jaunus ieņēmumu pasākumus) pieaugumam bija bremzējoša ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,7 procentpunktiem. Tāpēc Dānija ir pietiekami kontrolējusi valsts finansēto kārtējo izdevumu pieaugumu.
- (16) Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālā IKP pieaugums 2023. gadā būs 0,3 % un 2024. gadā – 1,5 %.
- (17) Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta pārpalikums 2023. gadā būs 2,3 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2023. gada beigās sasniegs 30,1 %.

⁷ Padomes Ieteikums (2021. gada 18. jūnijs), ar ko sniedz Padomes atzinumu par Dānijas 2021. gada konverģences programmu (OV C 304, 29.7.2021., 14. lpp.).

⁸ Fiskālā nostāja tiek mērīta, vadoties pēc izmaiņām primārajos izdevumos (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus), neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus, taču ietverot no mehānisma un citu Savienības fondu neatmaksājama atbalsta (dotācijām) finansētos izdevumus, kas attiecināmi uz vidēja termiņa potenciālo izaugsmi. Sīkāku informāciju sk. fiskālās statistikas tabulu 1. izcēlumā.

⁹ Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs ekspansīva ietekme, kas atbilst 0,3 procentpunktiem no IKP.

- (18) Sagaidāms, ka vispārējās valdības bilanci 2023. gadā joprojām ietekmēs fiskālie pasākumi, kas veikti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. Tie ir pasākumi, kuru darbības termiņš pagarināts no 2022. gada, jo īpaši konkrēti sociālie pabalsti, kas paredzēti mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem, un jauni pasākumi, piemēram, uz laiku samazināta elektroenerģijas nodeva. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē atbalsta pasākumu neto budžeta izmaksas tiek prognozētas 0,3 % apmērā no IKP 2023. gadā ¹⁰. Vairākums pasākumu 2023. gadā nešķiet vērsti uz visneaizsargātākajām mājsaimniecībām vai uzņēmumiem, un tajos nav iestrādāts cenas signāls, kas rosinātu samazināt enerģijas patēriņu un palielināt energoefektivitāti. Rezultātā Komisijas 2023. gada pavasara prognozē tiek lēsts, ka mērķtiecīgo atbalsta pasākumu summa, kas jāņem vērā novērtējumā par atbilstību Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam ¹¹, veidos 0,1 % no IKP 2023. gadā (salīdzinājumā ar 0,1 % no IKP 2022. gadā).
- (19) Savā 2022. gada 12. jūlija ieteikumā Padome ieteica Dānijai rīkoties, lai nodrošinātu, ka 2023. gadā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai fiskālās politikas nostājai ¹², ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret enerģijas cenu kāpumu visneaizsargātākajām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Dānijai tika ieteikts būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Dānijai tika arī ieteikts palielināt publiskās investīcijas, kas sekmētu zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot mehānismu un citus Savienības fondus.

¹⁰ Šis skaitlis atspoguļo šo pasākumu gada budžeta izmaksu līmeni, ietverot kārtējos ieņēmumus un izdevumus, kā arī – attiecīgā gadījumā – kapitālizdevumu pasākumus.

¹¹ Padomes Ieteikums (2022. gada 12. jūlijs) par Dānijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Dānijas 2022. gada konverģences programmu (OV C 334, 1.9.2022., 27. lpp.).

¹² Pamatojoties uz Komisijas 2023. gada pavasara prognozi, Dānijas potenciālās izlaides pieauguma aplēse vidējā termiņā (10 gadu vidējais rādītājs), kuru izmanto fiskālās nostājas noteikšanai, nominālā izteiksmē ir 1,9 %.

- (20) Saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi fiskālā nostāja 2023. gadā, ņemot vērā augsto inflāciju, būs ekspansīva (-0,4 % no IKP). Fiskālā nostāja 2022. gadā bija bremzējoša (0,6 % no IKP). Prognozēts, ka valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā būs ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,6 % no IKP. Valsts finansēto neto primāro kārtējo izdevumu ekspansīvā ietekme neizriet no mērķorientētā atbalsta pret enerģijas cenu kāpumu visneaizsargātākajām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Minētā ietekme ir saistīta ar vispārējo enerģētikas pasākumu izmaksām un publiskā sektora algu un sociālo pabalstu pieaugumu, kā arī ar lielākiem izdevumiem veselības aprūpei. Prognozētais valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums kopumā neatbilst Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam. No mehānisma dotācijām un no citiem Savienības fondiem finansētie izdevumi 2023. gadā sasniedza 0,3 % no IKP, savukārt valsts finansētajām investīcijām bija ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju 0,1 procentpunkta apmērā ¹³. Tāpēc Dānija plāno finansēt papildu investīcijas, izmantojot mehānismu un citus Savienības fondus, un paredzams, ka tiks saglabātas valsts finansētās investīcijas. Tā plāno finansēt publiskās investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās vajadzībām un enerģētiskajai drošībai, piemēram, energoefektivitātes pasākumus, zaļo nodokļu reformu un zaļās mobilitātes pasākumus, kuras daļēji tiek finansētas no mehānisma un citiem Savienības fondiem.
- (21) Pamatojoties uz prognozes termiņa datumā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta pārpalikums 2024. gadā sasniegs 1,3 % no IKP, savukārt parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās būs 28,8 % no IKP. Komisija šobrīd pieņem, ka 2024. gadā enerģētikas atbalsta pasākumi tiks pilnībā izbeigti. Tam pamatā ir pieņēmums, ka enerģijas cenas nepalielināsies no jauna.

¹³ Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs bremzējoša ietekme, kas atbilst 0,2 procentpunktiem no IKP.

- (22) Kā Komisija aplēsusi attiecībā uz 2023.–2025. gada laikposmu, Dānija 2023. un 2024. gadā, visticamāk, turpinās sasniegt minimālo vidēja termiņa budžeta mērķi, proti, -1,0 % no IKP. Pamatojoties uz Komisijas 2023. gada pavasara prognozi, ir sagaidāms, ka strukturālā bilance 2023. gadā būs 3,5 % no IKP un 2024. gadā 2,1 % no IKP, tādējādi pārsniedzot vidēja termiņa budžeta mērķi.
- (23) Pieņemot, ka politika netiks mainīta, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka neto valsts finansētie primārie izdevumi 2024. gadā pieaugs par 4,6 %.
- (24) Regulāriem īpašuma nodokļiem Dānijā patlaban ir noteikta maksimālā robežvērtība, kas nozīmē, ka tie nepieaug līdztekus tirgus cenām. Tādēļ šie nodokļi nevar mīkstināt mājokļu cenu ciklus, un tie izraisa nelabvēlīgu distributīvu ietekmi. Dānijas parlaments 2017. gadā apstiprināja jaunu īpašuma nodokļu sistēmu maksimālās robežvērtības atcelšanai, kas, kā pašlaik paredzams, stāsies spēkā 2024. gada 1. janvārī. Cenas ziņā pieejamu mājokļu atrašana joprojām ir liela problēma daudziem cilvēkiem. Augstas mājokļu cenas apvienojumā ar garām rindām uz sociālajiem mājokļiem ir izraisījušas cenas ziņā pieejamu mājokļu trūkumu lielākajās pilsētu teritorijās. Dānijā aizvien pieaug hipotekāro kredītu ar mainīgām procentu likmēm un atliktu maksājuma saistību termiņu īpatsvars, kā rezultātā palielinās hipotekāro kredītu turētāju, kuriem ir lielas parādsaistības, neaizsargātība pret mājokļu cenu iespējamu kritumu nākotnē un/vai procentu likmju kāpumu.

- (25) Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktu un minētās regulas V pielikuma 2.2. kritēriju, atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Dānijas atveseļošanas un noturības plāna īstenošana norit labi. Dānija iesniedza vienu maksājuma pieprasījumu, kurš atbilst atveseļošanas un noturības plānā ietvertajiem 25 atskaites punktiem un mērķrādītājiem un kura rezultātā tika izmaksāts kopumā 301 miljons EUR. Papildus pirmajam maksājuma pieprasījumam atveseļošanas un noturības plāna īstenošana norit sekmīgi, un paredzams, ka otrais maksājuma pieprasījums tiks iesniegts līdz 2023. gada beigām. Dānija 2023. gada 31. maijā iesniedza grozījumu atveseļošanas un noturības plānā, tostarp arī *REPowerEU* nodaļā. Jaunās *REPowerEU* nodaļas ātra iekļaušana atveseļošanas un noturības plānā sniegs iespēju finansēt papildu reformas un investīcijas, lai atbalstītu Dānijas stratēģiskos mērķus enerģētikas un zaļās pārkārtošanās jomā. Lai nodrošinātu atveseļošanas un noturības plāna, kā arī citas, ārpus minētā plāna tvēruma esošas ekonomikas un nodarbinātības politikas sekmīgu īstenošanu un rezultātā panāktu plašu līdzatbildību par politikas programmu kopumā, joprojām ir svarīgi sistemātiski un efektīvi iesaistīt vietējās un reģionālās iestādes, sociālos partnerus un citas attiecīgās ieinteresētās personas.
- (26) Komisija visus Dānijas kohēzijas politikas plānošanas dokumentus apstiprināja 2022. gadā. Kohēzijas politikas programmu ātra īstenošana papildināmībā un sinerģijā ar atveseļošanas un noturības plānu, tostarp *REPowerEU* nodaļu, ir būtiska zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai, ekonomikas un sociālās noturības palielināšanai un līdzsvarotas teritoriālās attīstības panākšanai Dānijā.

- (27) Papildus ekonomiskajiem un sociālajiem problēmjaudājumiem, kuru risināšana paredzēta atveseļošanas un noturības plānā un kohēzijas politikas programmās, Dānijā ir vairāki papildu problēmjaudājumi, kas saistīti ar ekonomikas dekarbonizāciju un aprites ekonomikas stiprināšanu nolūkā atbalstīt zaļo pārkārtošanos.
- (28) Dānijas progress virzībā uz aprites ekonomiku ir nepietiekams, un tas ir jāpaātrina, lai sasniegtu Savienības mērķus aprites ekonomikas jomā. Lai gan ir ieviesti daži 2020. gada politikas pasākumi, piemēram, klimata plāns, progress ir bijis ierobežots. 2021. gada rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku liecina, ka no 129 plānā ietvertajām iniciatīvām ir pabeigtas 27 iniciatīvas, 88 iniciatīvu īstenošana norit pēc grafika, savukārt 14 iniciatīvu īstenošana ir aizkavējusies. Pieejamie statistikas dati liecina, ka Dānija 2022. gadā nav guvusi progresu atkritumu rašanās samazināšanas, reciklēšanas un aprites ekonomikas jomā. Materiālu apritīga izmantošana Dānijā ir samazinājusies tikai ļoti nedaudz – no 8 % 2016. gadā līdz 7,8 % 2021. gadā, kas ir mazāk par Savienības vidējo rādītāju (11,7 % 2021. gadā). Kaut arī aprites ekonomikas rīcības plāna mērķis ir ievērojami samazināt Savienībā izejvielu izmantojuma pēdu, izejvielu izmantojuma pēda Dānijā 2020. gadā bija 25,6 tonnas uz vienu iedzīvotāju, kas krietni pārsniedz Savienības vidējo rādītāju 2020. gadā (13,7 tonnas uz vienu iedzīvotāju). Dānija joprojām nesniedz apmierinošus rezultātus attiecībā uz vairākiem aprites ekonomikas aspektiem, jo īpaši sadzīves atkritumu rašanās, reciklēšanas rādītāju un pārtikas izšķērdēšanas jomā. Sadzīves atkritumu jomā Dānijā vēl aizvien ir konstatējams vislielākais sadzīves atkritumu daudzums Savienībā uz vienu iedzīvotāju, proti, 2021. gadā tas sasniedza 786 kg uz vienu iedzīvotāju (Savienības vidējais rādītājs: 530 kg uz vienu iedzīvotāju 2021. gadā); jāņem vērā tas, ka Dānijā nav valsts mērogā noteikta mērķrādītāja atkritumu samazināšanai kopumā. Reciklēšanas jomā Dānijai jāpieliek ievērojamas pūles, lai sasniegtu Savienības 2025. gada mērķrādītāju attiecībā uz sadzīves un iepakojuma atkritumu reciklēšanu, un Dānijas rādītājs 2021. gadā (34,3 %) ¹⁴ bija zemāks par Savienības vidējo rādītāju (49,6 %). Visbeidzot, Dānija uzrāda vājus rezultātus attiecībā uz pārtikas izšķērdēšanas rādītājiem Savienībā. Dānija lielā mērā ir atkarīga no atkritumu incinerācijas, proti, vairāk nekā 50 % no sadzīves atkritumiem valstī tiek incinerēti; salīdzinājumam: Savienības vidējais rādītājs ir aptuveni 26 %.

¹⁴ Dānija ir informējusi Komisiju, ka paziņotā 2021. gada reciklēšanas rādītāja pamatā ir nepareizi dati un ka tiks veikti labojumi.

(29) Dānija ir apņēmusies sasniegt vērienīgus dekarbonizācijas mērķus un ir līdere atjaunīgās enerģijas, it īpaši vēja enerģijas, izmantošanā un ražošanā. Dabasgāzes patēriņš Dānijā laikposmā no 2022. gada augusta līdz 2023. gada martam samazinājās par 25,2 % salīdzinājumā ar vidējo gāzes patēriņu tajā pašā periodā iepriekšējos piecos gados, pārsniedzot samazinājuma mērķrādītāju 15 %, kas noteikts Padomes Regulā (ES) 2022/1369 ¹⁵. Dānija varētu turpināt centienus uz laiku samazināt gāzes pieprasījumu līdz 2024. gada 31. martam saskaņā ar Padomes Regulu (ES) 2023/706 ¹⁶. Lai sasniegtu Dānijas dekarbonizācijas mērķus un palielinātu atjaunīgo energoresursu īpatsvaru energoresursu struktūrā, ļoti būtiska ir projektu ātrāka īstenošana un vienkāršoti atļauju piešķiršanas noteikumi nolūkā panākt valsts mērogā izvirzītos mērķus atkrastes un sauszemes vēja enerģijas jaudas izvēršanai. Papildu jaudai, tostarp Baltijas jūrā un Ziemeļjūrā paredzētajām enerģijas salām, būs vajadzīga tīkla paplašināšanas plānošana, kas pietiekamā apmērā jāveic pārvades un sadales līmenī. Tajā pašā laikā ieguldījumi energoefektivitātē var samazināt nepieciešamību pēc investīcijām energoinfrastruktūrā. Energoefektivitātes pasākumu veicināšana ēkās, apvienojot tos ar izolācijas pasākumiem un dekarbonizētiem siltumapgādes avotiem, varētu vēl vairāk mazināt atkarību no fosilās degvielas un samazināt enerģijas pieprasījumu. Energoefektivitātes uzlabojumus sabiedriskajās ēkās varētu vēl vairāk atbalstīt, atceļot budžeta ierobežojumus zaļajiem projektiem, kas tiek īstenoti pašvaldībās un reģionos. Papildu pasākumi, ar kuriem atbalsta energoefektivitāti privātajās ēkās, palīdzētu samazināt augstās enerģijas izmaksas Dānijā, kur 2022. gadā vidēji bija otrie lielākie mājāsaimniecību enerģijas rēķini. Iekšzemē veiktās rūpnieciskās darbības sniedz potenciālu panākt energoefektivitātes uzlabojumus, jo īpaši izmantojot lieko siltumu, kas rodas centralizētajā siltumapgādē.

¹⁵ Padomes Regula (ES) 2022/1369 (2022. gada 5. augusts) par koordinētiem gāzes pieprasījuma samazināšanas pasākumiem (OV L 206, 8.8.2022., 1. lpp.).

¹⁶ Padomes Regula (ES) 2023/706 (2023. gada 30. marts), ar ko groza Regulu (ES) 2022/1369 attiecībā uz pieprasījuma samazināšanas perioda pagarināšanu gāzes pieprasījuma samazināšanas pasākumiem un ziņošanas par to īstenošanu un īstenošanas uzraudzības stiprināšanu (OV L 93, 31.3.2023., 1. lpp.).

- (30) Darbaspēka un prasmju trūkums nozarēs un profesijās, kas ir svarīgas zaļās pārkārtošanās īstenošanai, tostarp neto nulles emisiju tehnoloģiju ražošanā, ieviešanā un uzturēšanā, rada šķēršļus pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku. Lai mazinātu prasmju nepietiekamību un veicinātu darba ņēmēju iekļautību un pārorientēšanu, būtiskas ir kvalitatīvas izglītības un mācību sistēmas, kas reaģē uz mainīgajām darba tirgus vajadzībām, un mērķtiecīgi profesionālās pilnveides un pārkvalifikācijas pasākumi. Lai atraisītu neizmantoto darbaspēka potenciālu, minētajiem pasākumiem ir jābūt pieejamiem, jo īpaši privātpersonām un tajās nozarēs un reģionos, kurus visvairāk skar zaļā pārkārtošanās. 2022. gadā Dānijā tika ziņots par darbaspēka nepietiekamību 60 profesijās, kurās vajadzīgas īpašas prasmes vai zināšanas zaļās pārkārtošanās īstenošanai, tostarp vides jomas inženieru, vides aizsardzības speciālistu un ēku arhitektu profesijās. Kaut arī pieprasījums pēc prasmēm, kas saistītas ar zaļo pārkārtošanos, pieaug, tomēr to darba ņēmēju skaits energoietilpīgajās nozarēs, kuri piedalās izglītības un apmācības pasākumos, pēdējo desmit gadu laikā ir ievērojami samazinājies, proti, no 24,6 % 2015. gadā līdz 15,6 % 2021. gadā,

AR ŠO IESAKA Dānijai 2023. un 2024. gadā rīkoties šādi.

1. Cik drīz vien iespējams, 2023. un 2024. gadā izbeigt spēkā esošos ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumus. Ja atkal pieaugošu enerģijas cenu dēļ ir nepieciešami jauni atbalsta pasākumi vai ja esošie pasākumi ir jāturpina, nodrošināt, ka šādi atbalsta pasākumi ir orientēti uz neaizsargātu mājāsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, ir fiskāli pieņemami un ka tie saglabā stimulus enerģijas taupīšanai.

Saglabājot 2024. gadā stabilu fiskālo stāvokli, vienlaikus saglabāt valsts finansētās publiskās investīcijas un nodrošināt mehānisma dotāciju un citu Savienības fondu efektīvu apguvi, jo īpaši, lai veicinātu zaļo un digitālo pārkārtošanos.

Laikposmā pēc 2024. gada turpināt veikt investīcijas un reformas, kas veicina lielāku ilgtspējīgu izaugsmi, un saglabāt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli.

Īstenot jauno īpašuma nodokļu sistēmu, lai atjaunotu saikni starp tirgus cenām un nodokļiem un nodrošinātu nodokļu taisnīgāku uzlikšanu. Paātrināt investīciju veikšanu cenas ziņā pieejamu mājokļu būvniecībā, lai risinātu visneatliekamākās vajadzības.

2. Turpināt pārliecinoši īstenot atveseļošanas un noturības plānu un, ņemot vērā nesen iesniegto papildinājumu, citstarp *REPowerEU* nodaļu, strauji sākt īstenot attiecīgos pasākumus. Turpināt kohēzijas politikas programmu ātru īstenošanu ciešā papildināmībā un sinerģijā ar atveseļošanas un noturības plānu.
3. Stiprināt politikas pasākumus aprites ekonomikas un atkritumu apsaimniekošanas jomā, tostarp paātrināti īstenojot Dānijas valsts rīcības plānu attiecībā uz aprites ekonomiku, veicinot atkritumu rašanās novēršanu un sadzīves atkritumu un citu atkritumu atkalizmantošanu, palielinot reciklēšanas rādītājus, samazinot pārtikas izšķērdēšanu un pārejot no sadzīves atkritumu incinerācijas uz zaļākiem avotiem siltumenerģijas ražošanai.

4. Samazināt atkarību no fosilās degvielas un palielināt atjaunīgo energoresursu īpatsvaru energoapgādē. Apmierināt aizvien lielākās vajadzības saistībā ar pieprasījumu un elastīgumu, stimulējot nepieciešamo elektroenerģijas tīklu attīstīšanu pārvades un sadales līmenī. Racionalizēt atļauju piešķiršanas noteikumus, kas tiek piemēroti atjaunīgajai enerģijai. Īstenot papildu pasākumus, ar kuriem atbalsta energoefektivitāti privātajās un sabiedriskajās ēkās, lai samazinātu enerģijas rēķinus un energosistēmas izmaksas. Nodrošināt dekarbonizētu siltumapgādes avotu labāku ieviešanu. Pastiprināt politikas centienus, kuru mērķis ir nodrošināt un apgūt zaļās pārkārtošanās procesam vajadzīgās prasmes un kompetences.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs / priekšsēdētāja*
